

Program Doktorandského a Teoreticko-metodologického semináře

pro programy Český jazyk, Obecná lingvistika, Korpusová a teoretická lingvistika

Letní semestr 2025/26 ▪ středa 15:50–17:20 ▪ P026 / Teams ([není-li stanoveno jinak](#))

Seminář vedou prof. PhDr. Petr Mareš, CSc. & doc. Mgr. Radek Šimík, Ph.D.

Seminář je otevřen všem studujícím zmíněných doktorských programů. Ostatní zájemci jsou vítáni, nicméně prosíme o zkontaktování vedoucích semináře.

18. 2. 2026 ([Voršilská 1, room 407](#))

Jack Mahlmann (University of Toronto): Second-language acquisition of Mayan ejectives by naïve learners [organized by Kateřina Chládková]

In Q'anjob'al (Mayan), ejectives (/t'/) are distinguished from plain stops (/t/) by their unique release type, while we would expect English listeners to employ their native Voice Onset Time (VOT) cue to form the contrast. 59 English speakers categorized tokens on a /tu/–/t'u/ continuum (10–65 ms VOT). Contrary to predictions, participants distinguished ejectives from plain stops even before training, prioritizing release type over VOT. Follow-up experiments show how congruent vs. incongruent orthographic mappings impact categorization for English and Spanish listeners. Framing the talk is a discussion about how academic research can satisfy scholarly interest while working towards providing practical support for language communities.

25. 2. 2026

seminář se nekoná z důvodu onemocnění původně plánovaného prezentujícího

4. 3. 2026

Marie Kopřivová (FF UK): Proměny anotace frazémů v ČNK

Český národní korpus je výjimečný v tom, že obsahuje anotaci frazémů a dalších víceslovných jednotek na základě *Slovníku české frazeologie a idiomatiky*. Tato anotace je budována od roku 2002 a její užívání představuje mnoho metodologických, teoretických a prakticky uživatelských výzev. V první fázi je používán anotační program FRANTA a v současnosti je budován anotační systém LEMUR, který představuje jednak uživatelskou databázi, jednak východisko pro vlastní anotační program. Databáze LEMUR je propojena s korpusem a s nově vznikajícím výkladovým slovníkem češtiny ASSČ.

11. 3. 2026 ([Room P104](#))

Danny Bate: Silent letters, Magic Es and Q needing U: how did English spelling end up this way? [jointly organized with the doctoral seminar of the English language program]

While claiming to write down the individual sounds of the language, English's system of spelling has got itself into a bit of a quirky state. Silent letters, like the K and B in *knight* and

doubt, are littered across its words. Mute 'Magic E' distinguishes a *bit* from a *bite*, a *hop* from *hope*, and a *hat* from *hate*. Other letters partner up with H to spell the common sounds of CH, SH and TH in *chin*, *shin* and *thin*. But how did we get here? Linguist and author Danny Bate offers an answer through two key themes. After a whistlestop tour through the history of the alphabet in general, the talk will examine the distinctive history of English speech, before turning to the distinctive history of English speakers. With these two themes considered together, the current state of English spelling will seem inevitable!

The talk is partly based on Danny Bate's critically acclaimed and bestselling book *Why Q needs U: A history of our letters and how we use them*.

18. 3. 2026

Matúš Godál (FF UK): Viacnásobná národnostná identita v slovenskom sčítaní obyvateľstva v roku 2021 z pohľadu mediálnych dialogických sietí

Prezentácia sa venuje problematike dvojitej etnickej identity v súvislosti so sčítaním obyvateľov Slovenskej republiky v roku 2021, konkrétne so zavedením druhej otázky týkajúcej sa etnickej príslušnosti obyvateľov. Táto metodologická zmena vyvolala rozsiahle verejné, politické a mediálne diskusie, v ktorých sa otázka etnickej identity prepájala s témami menšinových práv, asimilácie, interpretácie štatistických dát a legitímnosti štátneho zásahu do sebadefinície identity. Prezentácia analyzuje, ako bol koncept dvojitej etnickej identity konštruovaný a hodnotený v slovenskom mediálnom diskurze, aké významy mu boli pripisované a akým spôsobom sa v diskusii formovali a stretávali odlišné argumentačné pozície. Osobitná pozornosť sa venuje aktérom zapojeným do diskusie – politickým predstaviteľom, štátnym inštitúciám, zástupcom menšín a médiám – a vzťahom, ktoré medzi nimi vznikali. Analýza je realizovaná v rámci prístupu mediálnych dialogických sietí a predstavuje prvotnú analýzu vybraných dát v rámci prípravy dizertačnej práce, zameranú na sekvenčnú organizáciu výpovedí, ich multiplikácie v mediálnom priestore a vznik emergentných významov.

25. 3. 2026

Tereza Hejdová (FF UK): Administrativní korespondence předbělohorského období jako pramen jazykové analýzy

Příspěvek se věnuje česky psané úřední korespondenci předbělohorského období, která tvoří základní pramenný materiál disertační práce. Navazuje na dříve představená kritéria výběru archivních pramenů, zaměřuje se na rozdíly mezi dopisem a konceptem, a to nejen z hlediska formálního, ale i jazykového. Soustředí se především na otázky jazykového popisu tohoto typu textů a na možnosti jejich analytického uchopení. Na základě dílčích sond do materiálu příspěvek naznačuje některé charakteristické rysy administrativní předbělohorské češtiny, zejména na rovině hláskoslovné a lexikální. Cílem prezentace je poskytnout přehled dílčích zjištění a vymezit další směřování disertačního výzkumu.

1. 4. 2026

Jarní čtecí týden (seminář se nekoná)

8. 4. 2026

Laura Sajko (FF UK): Komunikace Čechů a Chorvatů na chorvatské riviéře

Příspěvek představuje výsledky doktorského výzkumu zaměřeného na aspekty komunikace mezi chorvatskými místními obyvateli a českými turisty na chorvatském pobřeží v letních měsících. Čeští turisté mají v Chorvatsku dlouhodobou tradici sahající až do konce 19. století. Čeština a chorvatština patří do slovanské jazykové rodiny, přičemž čeština je jazykem západoslovanským a chorvatština jazykem jihoslovanským. Navzdory příbuznosti obou jazyků dochází v každodenní komunikaci k řadě nedorozumění, při pokusech o dorozumění v chorvatštině a češtině, vyplývajících z jejich odlišností. Cílem výzkumu je analyzovat jazykové volby v komunikačních situacích z perspektivy jazykového managementu, konkrétně zkoumat, zda se v komunikaci preferuje kombinace češtiny a chorvatštiny, nebo zda je komunikace realizována prostřednictvím angličtiny jako současné lingua franca. Dále se výzkum zaměřuje na hodnocení efektivity komunikace, identifikaci typických komunikačních problémů a na analýzu strategií jejich řešení. Primární data byla získána prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s českými respondenty, kteří do Chorvatska jezdí na dovolenou, nebo k Chorvatsku mají dlouhodobější vazbu, například vlastnictvím nemovitosti. Další data byla také získána pozorováním komunikačních situací mezi Chorvaty a Čechy. Výzkum byl proveden jak v Praze, kde byly zkoumány minulé zkušenosti respondentů v Chorvatsku, tak přímo na chorvatském pobřeží během letních sezón v letech 2024 a 2025.

15. 4. 2026

Radek Šimík & Petr Mareš: Příprava konferenčních posterů

Prezentace spojená s diskusí.

22. 4. 2026

Maria Onoeva (FF UK): Intonation in Russian polar questions: experimental investigations

In this talk, I present results from an experimental study with Mariia Razguliaeva (HU Berlin) on intonation in Russian polar (yes/no) questions. Previous work (Esipova 2025; Munteanu and Kiss 2025; Meyer and Mleinek 2006; a.o.) shows that in questions like *Jana kupila knihu?* 'Did Jana buy a book?', prominence can fall either on the verb (*kupila*) or the object (*knihu*): verb prominence results in a neutral polarity-seeking reading, while object prominence requires supporting evidence from context. We extend these observations to negative polar questions, where two prominence positions are also available but remain theoretically underdescribed. Our study manipulates question polarity, prominence

placement, immediate context, and the inquirer's prior beliefs. It is currently nearing completion, and we predict interactions between these variables in question interpretation.

References: Esipova, M. 2025. Prosody across sentence types. *Semantics and Linguistic Theory* || Munteanu, A. & Kiss, A. 2025. Form-Meaning Relations in Russian Confirmative and Surprise Declarative Questions. *Language and Speech* || Meyer, R. & Mleinek, I. 2006. How prosody signals force and focus—A study of pitch accents in Russian yes–no questions. *Journal of Pragmatics*

29. 4. 2026

Datová analýza: hands-on workshop

Diskuse nad konkrétním datasetem, možnosti a nástroje datové analýzy.

6. 5. 2026

Radek Šimík, Jan Chromý (FF UK): Příprava a hodnocení grantových návrhů

Prezentace spojená s diskusí.

13. 5. 2026

Rektorský den (seminář se nekoná)

20. 5. 2026

Doktorandská poster session (chodba před místnostmi 26 až 20)

Prezentace doktorandek a doktorandů (nejen) prvního ročníku studia.